

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ÜRETİM ALANLARI İNCELEME GEZİSİ RAPORU.

Gezi Tarihleri : 3-5 Haziran 2011

Katılanlar : Mahmut Arslan ve Dr. İsmail Küsmenoğlu

Mercimek ekim alanları Mart ve Nisan aylarında yapılan inceleme gezileri ile takip edilmeye başlanmıştır. Yıl boyunca, başlangıçta yağış eksikliği nedeni ile gelişme döneminde gerileme oldu ise de sonraki dönemlerde düşen yağışlar bu kaybı ortadan kaldırmıştır.

Son 10 yıldır Fırat 87 (üreticilerin Komando diye adlandırdığı çeşit) çeşidinin ekim alanı hızla artmış ve bu sene nerdeyse bölgenin tamamında bu çeşit ekilmiştir. Çeşidin bitki boyunun yüksek olması nedeniyle yatmaya hassas olduğu hazırlanan raporlarda belirtilmiştir. Ayrıca üreticilerin yabancı ot kontrolüne yardımcı olması nedeniyle daha sık ekim yapmaları da bitki boyunu daha da uzatmaktadır. Son yapılan inceleme gezisinde bölge genelinde yaşanan yağış fazlalığı bitkide aşırı derecede vegetatif büyüme neden olmuş, bitki boyunun daha da uzamasına sebep olmuştur. Bunun sonucunda ise özellikle Diyarbakır – Silvan arasında kalan kesimde yoğun olmak üzere bölge genelinde yatma ve kök çürüklüğü (Sclerotinia) ortaya çıkmıştır. İlk defa olmak üzere bölgenin güney kesimi olan Viranşehir – Kızıltepe arasında bile kök çürüklüğü görülmüştür. Kök çürüklüğü olan tarlalarda verim kaybının genelde % 5-25 arasında olacağı tahmin edilirken özellikle Diyarbakır civarındaki tarlalarda verim kaybının % 50-60'lara çıkabileceği görülmüştür.

Yağışların geç dönemde de devam etmesi bölge genelinde hasadı geciktirmiştir. Yer yer hasat başlamış ise de bu sene geçen yıla göre hasat ve harman işlerinin 10-15 günlük bir sarkma göstermesi muhtemeldir.

Bölge genlinde gözlenen tüm gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde; ekim alanında geçen yıla göre artış olmasına rağmen toplam üretimin geçen seneye göre daha düşük gerçekleşmesi büyük olasılıktır. Ayrıca ürün kalitesinin de geçen seneden daha düşük ve fire oranının geçen daha fazla olması yine büyük olasılıktır. TÜİK rakamlarına göre geçen sene gerçekleşen üretimin 450.000 ton olduğu dikkate alındığında bu seneki toplam üretimin 400.000 ton civarında olması beklenebilir. Bu seviyedeki bir üretim ancak iç tüketim ve tohumluk ihtiyacını karşılayacak ve fiyatların elverdiği ölçüde bir miktar ihracatın yapılabilmesine imkan verebilir. Ancak geçen seneden 100.000 ton civarında bir stokun bölgede üreticiler veya stokçular ambarlarında mevcut olduğu tahmin edilmektedir. Bu stokun pazara arz edilmesi durumunda piyasa rahatlayacaktır. Aksi durumda ise fiyat dalgalanmalarının sıklıkla yaşanması kaçınılmazdır.

Gaziantep Oğuzeli, Havaalanı ve Kilis arasında kalan Barak ovasında mercimek ekim alanında geçen seneye göre artış gözlenmiştir. Ayrıca bu kesimde hastalık problemi yoktur ve verim ortalamasının geçen yıla göre yüksek olması muhtemeldir.

Urfa Hilvan arası ve Siverek girişine kadar olan bölgede de bitki gelişmesi geçen yıldan daha iyi ve verim daha yüksektir. Ekim alanı bu kesimde de artış kaydetmiştir. Yer yer hastalık gözlenmiş özellikle Siverek'e yaklaştıkça artmıştır.

Siverek civarı ve Karakeçi arasında kalan bölgede ekim alanında azalış vardır. Kök çürüklüğü problemi bu kesimden itibaren artmaya başlamıştır. Yer yer verim kayıpları % 30 a çıkmaktadır.

Karakeçi Viranşehir arasında pamuk ekimlerindeki artış hububat ve mercimek ekimlerini aleyhine artmış ise de bu kesimde mercimek ekimin alanında geçen seneye göre artış mevcuttur. Kök çürüklüğü bu kesimde de azda olsa mevcuttur. Yer yer hasat başlamıştır.

Viranşehir Kızıltepe arasında ekim alanında artış vardır. İlk defa bu kesimde de kök çürüklüğü görülmüştür. Hastalık nedeniyle yer yer verim kayıpları söz konusu olsa da son yıllardaki en iyi bitki gelişmesi ve verim seviyesi gözlenmiştir. Bu kesimde erken dönemlerde sulanan tarlalardaki kayıplar daha fazladır.

Kızıltepe bölgesi hasat ve hasadın yoğun olarak başladığı yer yerde harman işleminin tamamlandığı kesimdir. Bu kesimde ilk dönemde genel olarak sulama yapılmış ve sonradan gelen fazla yağışlar nedeniyle yatmalar olmuş buda verim kaybına neden olmuştur. Buna rağmen verim ortalaması son yıllar ortalamasının üzerinde gerçekleşmektedir.

Diyarbakır Çınar bölgesinde ekim alanında artış vardır. Yer yer hastalıktan dolayı verim kayıpları söz konusu olsa da bu sene Diyarbakır'ın en az sorunlu kesimidir.

Bismil Diyarbakır arasında ekim alanında artış olmasına rağmen fazla yağışın neden olduğu yatma ve hastalık nedeniyle yer yer % 60 a varan verim kayıpları söz konusudur.

Diyarbakır – Lice – Hazro – Silvan kesimi Diyarbakır'ın en fazla mercimek ekim alanının olduğu kesimdir. Yağışların Mayıs ayı boyunca devam etmesi, tarlalarda aşırı otlanmayı da beraberinde getirmiştir. Son 10 gün içerisinde düşen dolu nedeniyle mercimek tarlalarındaki verim kayıpları % 100 e varmıştır. Bazı çiftçiler tarlalarını sürmüş diğerleri de hasat etmeme kararı almıştır. Yabancı ot, yatma, hastalık ve dolu zararı gibi nedenlerden dolayı bu kesimin genelinde ortalama % 60 verim kaybı ve bazı kesimlerde % 100 e varan verim kayıpları söz konusudur.